

בלעתהו חולדה והוציאתו והכניסו ויצא מאליו. (אבל הוציאתו חולדה גרידא – לרש"י משמע שבכלל הספק ד'כרכתו' הוא. ומרבנו גרשום משמע שודאי פטור. וע' תו"ח שאינו דומה לסיב וטלית, לפי שאינו ככיסוי ומלבוש, לכך פשוט שהוא חציצה. ואולי סובר רבנו גרשום שלכך אינו דומה לכרכתו, שלצורך הלידה נעשה, ופעמים שכן הדרך ואין זו חציצה, משא"כ בחולדה. ונוגע הדבר ללידת מלקחים, שנו"נ אחרונים); הדביק שני רחמים ויצא מזה אל זה – האם יציאתו מהרחם השני פוטרת את הרחם, הגם שאינו שלה. רב אחא נסתפק: נפתחו כותלי הרחם ולא נגע בהם בצאתו; נעקרו כותלי הרחם ונתלו בצוארו – האם מקדשים את הולד כאשר אינם במקומם; נגממו כותלי הרחם (רש"י: ניטל מעובייהם שמבפנים סביב סביב. ל"א: נגממו מבפנים ושפה חיצונה משמרת). וספק זה האחרון נפשט, שאינו מקדש. ור' זירא הסתפק בשרוץ מרובה על העומד בבית הרחם, ויצא דרך עומד, (אבל בשנגממו לגמרי – לא הסתפק ר"ז). או בעומד מרובה על הפרוץ ויצא דרך פרוץ.

דף ע

קיד. עובר מת בתוך מעי אמו – האם הוא מטמא את הנוגע בו טומאת נבלות?

המושיט ידו למעי בהמה טהורה, ונגע בעובר – טהור. (ואפילו לדעת האומר טומאה בלועה מטמאה – מחיצות אמו מועילות לטהרו מידי נבלה, מק"ו שמועילות להתיירו באכילה בשחיתתה. ואפילו הוציא העובר את ידו – אינה מטמאה, כל עוד האם חיה. רו"ה; תוס' עב. ד"ה וחכמים. עוד צדדו שם התוס', שכשהוציא את ידו מודים חכמים שבטמאה טמא, שלא הוקשה טמאה לטהורה אלא לענין מה שבפנים).
לתנא קמא, הוא הדין בבהמה טמאה (מן הבהמה – זו טמאה. אשר היא לכם לאכלה – טהורה. הקישן הכתוב). לרבי יוסי הגלילי, בטמאה – טמא, ואפילו פרה במעי גמל. (או בנבלת בהמה טמאה; וכל הולך על כפיו בכל החיה ההלכת...). ובטהרה – טהור, ואפילו קלוט במעי פרה. וכן קלוט במעי קלוטה – לדעת הסובר שהקלוט מותר באכילה. (עתוס').
אין חילוק בדין זה בין בהמה לחיה.
(נפתח הרחם והעגיל ראש העובר כפיקה של צמר [של ערב] – מטמא במגע (עפ"י בכורות כב. ותוס').

דפים ע – עא

קטו. מנין שחיה בכלל בהמה ובהמה בכלל חיה, ומהם הדינים הנובעים מכך?

חיה בכלל בהמה מנין – זאת הבהמה אשר תאכלו, שור... איל וצבי ויחמור. בהמה בכלל חיה – זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ...
הנפקותות: חיה טהורה בכלל בהמה טהורה לסימנים – שסימני הטהרה שנתפרשו בבהמה, הם מהוים סימני טהרה גם לחיה.
נבלת חיה טהורה, לא ידענו שהיא מטמאה אלא מכך שהיא בכלל בהמה. וכן איסור הרבעת כלאים בחיה לא למדנוהו אלא מהנאמר בבהמה.
מכך שבהמה בכלל חיה, ניתן לייתר את הכתוב בקרבן עולה ויורד או בנבלת בהמה טמאה (שהיה די לכתוב בנבלת חיה טמאה בלבד, ולמה הוסיף הכתוב לפרט בהמה), להפנותו לגזרה-שוה ללמוד שמדובר בטומאת קודש.

וכן למדנו שבהמה טהורה הריהי בכלל חיה ליצירה, כלומר, זה שכתוב ויצר ה"א מן האדמה כל חיה השדה... – כולל גם בהמה, ונפקא מינה למפלת כמין בהמה, שיושבת עליו ימי טומאה וטהרה – לשיטת ר' מאיר. (וכן בהמה בכלל חיה לענין דין טרפה, שגם היא בכלל מה שנאמר זאת החיה אשר תאכלו – חיה אכול שאינה חיה לא תאכל. עפ"י בעה"מ).
 (אעפ"י שחלק מן הדינים דלהלן אפשר ללמד גם ללא שנכללו חיה ובהמה זו בזו, מ"מ מונה והולך את כל המקומות שאמור בהן חיה או בהמה. עפ"י בעה"מ. ע"ע חדושי הגר"ר בעניני ח"א סא, כז).

דפים עא – עב

- קטז. א. ולד מת במעי אשה – האם הוא מטמא את האשה? האם מטמא את הנוגע בו מבחויץ?
 ב. מה דינה של טומאה בלועה וטהרה בלועה, לטמא ולהיטמא?
 ג. אדם או בהמה שנכנסו עם כלים שעליהם לבית המנוגע – מה דינם?
 ד. אדם טהור שבלע טבעת טמאה – האם מותר לו לאכול תרומה? חזר והקיאה – מה דינו ודין הטבעת?
 ה. בלע טבעת טהורה ונכנס לאהל המת, ונטהר, והקיאה את הטבעת – האם הטבעת טמאה?
 ו. בלע שתי טבעות, אחת טמאה ואחת טהורה – האם הטמאה מטמאת את הטהורה לאחר בליעתן?
 ז. מתכת שנטמאה בטומאת-מת – האם היא מטמאת במשא?
 א. ולד-מת במעי אשה – האשה טהורה עד שיצא ראשו, (ובאופנים מסוימים נטמאת כבר בפתיחת הרחם. ע' בכורות כב. ותוס'), אם משום 'מגע בית הסתרים' אם משום 'טומאה בלועה', ולא גזרו שמא יצא ולא שמא אל לבה (כמו שגזרו למילדת הנוגעת בו), מפני שמרגשת בעצמה אם יצא אם לאו.
 הנוגע בעובר מבחויץ – טמא טומאת שבעה. לר' עקיבא, טמא מדאורייתא (הנגע במת בנפש האדם – איזהו מת שבנפש אדם, זה עובר). לר' ישמעאל, אינו טמא מדאורייתא (על פני השדה – להוציא עובר במעי אשה), אלא שחכמים גזרו שמא יוציא ראשו חוץ לפרוודור. (התוס' בארו שאם כולו בפנים, והושיטה החיה ידה ונגע בו – לכו"ע אינו מטמא מדאורייתא, משום שטומאה בלועה אינה מטמאה, ומחלוקתם כשידו בחוץ, שלר' ישמעאל טהור מן התורה, שהרי עדיין לא נולד. ולר' עקיבא טמא, ואפילו מה שבפנים. עפ"י מהרש"א).
- ב. טומאה בלועה באדם ובבהמה, בין בלועה מלמעלה בין מלמטה – אינה מטמאה, לא את הנוגע בה מבחויץ ולא כל דבר אחר שבלוע עמה ונוגע בה מבפנים. (והאכל מנבלתה יכבס בגדיו – ואפילו אכל סמוך לשקעה"ח, טובל ונטהר, הגם שהנבלה לא נלעסה ולא נתעכלה, והיא ראויה למאכל אדם. ובלועה בבהמה נלמדת בק"ו מאדם שטומאתו חמורה, שמטמא מחיים. ועיכול דלמטה נלמד בק"ו, שהיא קל יותר מלמעלה, שהרי העיכול נעשה למטה).
- (לרש"י, ר' עקיבא סובר שטומאה בלועה מטמאה (הנוגע במת בנפש – זה עובר). אלא שהאדם הבולע (או האשה – במקרה של עובר) טהור משום 'מגע בית הסתרים'. והתוס' כתבו שגם לרע"ק טומאה בלועה אינה מטמאה, מלבד בעובר שהושיט ידו לחוץ. והרו"ה (ע' צדד, שלרב חסדא (לעיל שם) טומאה בלועה מטמאת טהרה בלועה שעמה, אבל אינה מטמאת את בולעה. וכן כתב כאן בדעת ר' עקיבא).
 וכן טהרה בלועה – אינה מיטמאה. (קל וחומר מטומאה בלועה, שהרי מצינו בכלי חרס שאינו מצויל על טומאה שבתוכו מלטמא, ומצויל על טהרה שבתוכו מלהיטמא.